

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografa
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancoate nu se
primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf.,
Nuz. Augenfild & Emerio Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII. Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERTIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colonă 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicar mai dese după tarify
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în ne-care și.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șese luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șese
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șese
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șese luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și insertiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 74.

Brașov, Miercuri 2 (15) Aprilie.

1903.

Consecințele lecturii streine.

(a) Pe când presa românească de dincă de Carpați face strălucirile cele mai mari și mai grele luptând cu multă abnegațiune pentru a răspândi gândirea națională, principiile sănătoase și gustul de cetit în popor, în unele părți ale Ungariei, cu deosebire prin Sătmariu și Maramureș ni-se prezintă un tablou din cele mai intristătoare.

Pe la periferiile românismului, iubirea limbei strămoșesci se sbate ca flacăra unei luminări în stingere, poporul prin contactul dilnic cu cei de alte neamuri, în multe comune și-a uitat idiomul național, lectură românească nu are, poate nici nu o doare, ér luminătorii lui fresci, clerul și dascălimea, se adapă în mare parte cu lectură străină.

Nu e mirare deci, că de câte ori se vorbește despre tendințele inițiate cu scop de a isbândi introducerea liturghiei maghiare, protagoniștii acelei mișcări contéză ca la un element docil și primitiv de o asemenea reformă, și la poporul nostru din acele părți.

De ce se împotrivesc acest popor la reformarea liturghiei, când el numai cu greu învață tatăl nostru și credele în limba românească, ér predica peste tot nu o mai înțelege decât nu i-se spune pe limba maghiară? își dic acei „reformatori“.

Nu departe de aceste periferii se începe teritoiul locuit de un alt popor de rital oriental, Rutenii, a căror cler și-a părăsit deja portul oriental, își rade barba și mustetele, ca și latinii, ér în mișcarea pentru abandonarea limbei liturghice paleoslave se dau în vânt cu episcopii cu tot.

Etă un „esemplu deimitat“ pentru clerul român din acele părți, care din și în și slăbește în adesiunea

sa față cu limba și literatura românească.

Ar fi interesantă de tot o statistică exactă asupra organelor de publicitate, cari au spriginitori printre membrii clerului român din acele părți.

De deci de ani's a inaugurat de către clerul latin o geșeftărie nedemă cu liturghiile, gheșeftărie condamnată și riguros interdișă de către Arhieriei lor, fără se se fi putut stîrpi până în momentul de față. Diare cotidiene, reviste săptămânale și mensuale, foi umoristice chiar, și călindare se trimit neconținut preoților români, fără se li-se cêră abonament séu plată, ci numai o adeverință, prin care se obligă a sévêrși un număr ore-care de liturghii. O fôie cotidiană politică maghiară din Budapesta se trimite pe câte 60 da liturghii pe an. De multe ori nici nu li-se reclamă adeverința, ci se lasă absolvarea liturghiilor conștiinței respectivilui preot. Un abus ne mai pomenit se face pe tema liturghiilor în mijlocul clerului român.

Dér este o chestie de conștiință acêsta, și noi nu ne amestecăm, pe cât timp autoritățile legale bisericesci ochi au și trebuie se vegheze, ca se se pună odată zăgaz acestor manipulațiuni.

Pentru noi chestiunea prezintă o primejdie națională, care desêvirșesce înstrăinarea clerului, începută în școla primară și continuată în școla secundară și la facultate, unde clerul, vecnic în atmosferă străină, se atrofiează încetul cu încetul față cu tot ce e românesc.

Un esemplu de cinism fără păreche ne ofere în privința acêsta un răspuns publicat în „Poșta Redacției“ a diarului „Unirea“ din Blaișiu.

Răspunsul este adresat „oficiului parochial“ din Apșa-de-sus (Maramureș), care a inapoiat esempla-

rele trimise ale acestui diar scriind pe bandă cuvintele: „Retour, nem tudunk olábul“...

Scieam, că frunțașii inteligenței române din Maramureș în cea mai mare parte sunt străini de ceea ce se scrie în limba românească, scieam că limba de conversație în cele mai multe familii românesce nu este cea românească, scieam, că copii crescuți cu prescură românească, își fac un titlu de fală din ignorarea limbei lor,—dér n'am fi cređut, ca prostituarea sentimentului național se fi ajuns la un așa grad, în cât un paroch român se aibă tristul curagiū, de a inapoia o fôie bisericescă cu observația insolentă de mai sus.

Am publicat mai deunăđi după un diar maghiar o statistică a marilor proprietăți din acel comitat. Cu adêncă consternare a putut vedé ori cine, procentul enorm al proprietăților trecute în mânilor Evreilor. Numêrul acestei rase este așa de mare în acel comitat, în cât în câte o singură comună sunt mai mulți, de cât în comitatul Brașovului și a Sibiului la olaltă. Situația economică este în mânilor lor. Ultimele scirri ne ne vestesc emigrări în America. Inteligența este desnaționalisată, clerul într'un indiferentism revoltător...

Și se mai dize, că asta a fost odată patria lui Dragoș!...

Alianța ruso-francesă. Diarul rusesc „Novoje Vremja“ scrie următoarele: Un mare număr de diare, mai cu sêmă în Germania, au considerat ca un semn de gravă neînțelegere între Rusia și Franța vorbind chiar de o atingere adusă dublei alianțe, și afirmând chiar că acêstă alianță este pe cale de a se disolva. Nici impulsunile unor ômeni politici din Franța, nici influența trecătoare a unui partid extremist nu pot sé șgudue temelile dublei alianțe. Solidaritatea și sinceritatea alianței nu pot fi puse în chestiune. Tocmai acêstă

convingere din partea noastră, despre soliditatea alianței, ne-a permis se vorbim în chip așa de deschis despre rolul jucat de Franța în cestiunea macedonenă: prin „Franța“ înțelegem nu națiunea aliată și amicabile, ci un număr ore-care de ômeni politici, cari au jucat un rol în cestiunea macedonenă, rol ce nu corêspunde nici intereselor Europei în general, nici intereselor particulare ale Rusiei.

Chestiuni agrare.

(Urmarea a 5-a.)

Au în România nu au produs aceleași cauze, aceleași efecte? Deși pentru împroprietărirea țeranului român, fost iobagiū din Transilvania, Ungaria și Bucovina, preparase bine calea guvernul absolutist nemțesc și esperiențele de 15 ani (1848—1864) deduse pretutindenți bune rezultate, și bărbații de stat ai principatelor Unite nu aveau de cât se le aplică și pună în executare pe cele din Transilvania în România și pe cele din Bucovina, fostă parte integrantă a Moldovei, în Moldova pentru desrobirea și întărirea țeranului de acolo,—totuși ei s'au ferit ca de foc de ele. Dér au găsit esemple mai apropiate și mai demne de urmat în provinciile germane de nord, foste odinioră slave, și la Ruși, pe motiv că influința instituțiunilor slave au fost tot-deuna mare și covirșitoare în principate și în usurile Românilor! Sic!!

Intr'o recentă conferență ținută la Ateneul din Bucuresci, d-l A. Xenopol profesor de istorie națională de la Universitatea din Iași și Academician, dișe că ruina materială a țeranului din România s'a pus înainte de unirea Principatelor de-odată cu introducerea regulamentului organic (1832.) când pentru prima dată i-s'a delimitat și redus din cătimea de pământ necesar hranei sale, căci până la Regulamentul țeranul frunțaș din Moldova avea 8 fâlci=24 pogone pentru ținerea a 16 vite, mijlocașul 6 fâlci pășune pentru 12

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

File rupte dintr'un carnet.

Unificarea calendarelor. — Publicațiunii românesce.
— Misiunea neisbutită a barnabitului Tondini din Bologna. — M'an amejit epactele și pascăliile.)

Sêptemăna patimilor 1903.

Era pe la 1899. Peste un an se va începe un nou secol, care se va inaugura cu un an secular bissextil în calendarul julian, și comun în cel gregorian, cum a fost și 1800 și 1700. Din acêstă divergență între cele două călindare se va mai adoga o și diferență, pe lângă cele 12 câte erau până acuma.

Era lucru firesc așa-dér, ca lumea științifică se se emoționeze în țêrile ortodoxe și începuseră a se ține conferențe publice și a se scôte publicațiunii, în cari se discutau modalitățile introducerii calendarului gregorian.

Chestiunea unificării celor două calendare a preocupat de altminteri lumea științifică și mai înainte. Așa congresul internațional statistic, ținut la 1862 în Berlin, a votat o resoluțiune, care a fost

transmisă guvernului rusesc prin președintele societății geografice imperiale rusesci, senatorul Semenoff, și care avea următorul text:

„Congresul internațional de statistică:

„Avênd în vedere, că scopul principal al instituțiunii sale consistă în perfecționarea publicațiunilor statistice întreprinse prin diversele state și unificarea aceloră, spre a le puté compara rezultatele;

„Avênd în vedere, că mai multe puncte importante ale științei, ca de esemplu, pentru studiul repartițiunii nascerilor și deceselor pe lunile anului, pentru observațiunile meteorologice, pentru dișele aparițiunii epidemiilor și constatarea duratei lor; pentru o mulțime de observațiuni medicale etc. conformitatea și identitatea generală a măsuri timpului este de cea mai mare importanță;

Avênd în vedere, că acêstă importanță este evidentă pentru fie-care specie da relațiune internațională, pentru comerțului, pentru comptabilitatea venitelor furnisate de către diversele ramuri ale industriei, pentru căile ferate și pentru simplificarea a o mulțime de calcule;

Isi exprimă forțe respectuos dorința, ca M. Sa Impêratul Rusiei și în general toți creștinii aparținători ritului grec se adopteze pentru măsura timpului ca-

lendarul, care se întrebuintéză peste tot în Europa.“)

Ceea-ce producea atâtea inconveniente la 1862, divergența între cele două calendare, nu era de cât natural, ca mărindu-se divergența înocă cu o și, inconvenientele se devin și mai mari.

Etă de ce încă de pe la 1898 începură se apară în limba română publicațiunii, ca: 1) „Indreptarea calendarului din punct de vedere economic“ de St. C. Hepties, membru în comitetul internațional de măsuri și greutăți. Bucuresci 1898. 2) „Analisa critică a calendarelor julian și gregorian și propuneri de reforme“ de D. Mirescu, prof. la liceul Lazar. Bucuresci 1898. 3) „Cronologie. calendare și reforma calendarului“ de I. L. Szavlovski, inginer Bucuresci 1898. 4) „Cestiunea calendarului“ de N. Coculescu, profesor la universitate. Bucuresci 1898. 5) „Calendarul Bisericeii de Răsărit în stil vechi și stil nou“ de P. Donici, inginer, fost ministru al Lucrărilor publice (198 pagini). Craiova 1898.

1) Cês. Tondini. „La question du Calendrier à la fin du XIX siècle“ Bucuresci Soceci 1898 pag. 2.

Toți pledéză pentru introducerea calendarului gregorian în Têră, séu mai bine pentru extensiunea lui în tôte ramurile vieții publice, căci la bancă, credit, căile ferate, postă și telegraf este deja introdus.

Postul ministru P. Donici însé, care de-altminteri nu este ostil calendarului gregorian, susține, că în ce privesce determinarea datei Pascoilor, care ca sêrbătorea sêrbătoarelor, comandă întregul serviciu de peste an, prescripțiunile bisericeii apusene sunt greșite și că introducându-se calendarul gregorian și în biserica răsăritenă, „acêsta ar fi silită a abandona tôte reglementele sale de serviciu bisericesc, tôte metodele practice, tôte pascăliile și întocmirile sale, cari sunt rodul zelului și stăruințelor de vécuri ale sfinților părinți, cu un cuvânt a dêrîma ea însași întréga ei organizare și a se anihila cu totul.“

D. Donici dize, că a nu recunósce necesitatea corectării calendarului julian, ar fi a da dovadă de un sentiment de credință deșartă, care ne împiedecă de a vedé lumina adevêrului, însé adoptarea acestui călindar se se facă nu numai „cu respectarea sfințelor tradițiunii evanghelice

Iunie 1848, și astfel în 25 Martie 1848 și în 15 Martie 1848 nu era încă votat și nu fusese sancționat. Pață cu legi votate mai târziu, prin proclamațiunile emise înainte de votarea acelor și prin discursurile rostite asemenea înainte de votarea acelor legi, nu se poate nici provoca la neapănare, nici a le ataca puterea obligatorie, pentru-că în *contra lucrurilor neesistente e curată imposibilitate a comite fapte oprite, a greși contra lor.*

+ Ioan Popea.

De câte-ori perdem vre-un bărbat vrednic din mijlocul nostru, fie cât de modestă poziția ce o-a ocupat în viața sa, ne cuprinde mare durere, căci puțin, foarte puțin la număr sunt încă la noi aceia, cari se fac remarcabili într'un chip său altul, prin munca lor cinstită și credincioasă la ridicarea clădirii culturii noastre naționale. Cu atât mai mult ne intristeză vestea despre morțea prea grabnică a valorosului, mult meritatului și veteranului profesor Ioan Popea, care așă diminuează a încetat din viață, după-ce timp de câte-va săptămâni o suferință de stomac l'a fost doborât la pat.

Ioan Popea a fost bine cunoscut în cercuri mai largi, ca unul din cei mai harnici pedagogi ai noștri, care cu cuvântul și cu penna, prin escelele sale scrieri didactice, s'a distins între mulți alții. Peste trei-deci de ani a fost un exemplu de activitate și de neobosită stăruință ca dascăl român conștient. De doi ani și jumătate s'a retras în pensiune.

Pe lângă numeroasele sale lucrări didactice, între cari „Cartea sa de cetire“ este cea mai cunoscută, reșosatul a aflat timp a scrie și în foile noastre periodice. Când mai înainte cu cinci-spre-dece ani am început a scote numerele de Duminecă literare ale „Gazetei Transilvaniei“, Ioan Popea a fost timp mai îndelungat unul din colaboratorii noștri esteri cei mai apreciați.

Ioan Popea s'a născut în 1839 în Satulungul Săcelelor. A studiat la gimnaziul român inferior și la gimnaziul ev. săsesc din Brașov. A absolvat teologia în Sibiu și facultatea teologică-filosofică în Lipsca.

Adresăm mult intristatei familiei a vrednicului și de toți stimatului profesor decedat sincerele noastre condolențe!

Fie-i memoria în veci neuitată!

lui de Nicea asupra celebrării Pascilor, se cuprind în următoarele 3 puncte: 1) După ecuinocțiul de primăvară. 2) După luna plină, care urmează ecuinocțiul său coincide cu el (ziua de pascha legală a iudeilor) și 3) Prima Duminecă după această lună plină.

Acești din urmă sunt în acord între sine, der sunt în contradicție cu Donici. Care are dreptate? Eu nu mă simt competent a judeca și țin cu pastorul din București, despre care Donici scrie următoarele:

Odiu, dorind a cunoște cum se stabilesc datele Pascilor la apusenți, m'am adresat unui pastor de la biserica protestantă din București, rugându-l se-mi arate cum s'ar stabili Pascile pentru anul viitor — *Aceasta ne vine în toți anii de la Berlin, în răspuns el fără ezitare.*

Căci nu ori cine se pretinde ușor la pascali, cicluri solare, epacte, metoda mănii anului și mai nu știu cum le cheamă.

Colonelul în pensiune N. I. din Bêrlad a ținut în postul Pascilor din 1899 și el o conferință la Ateneu din acel oraș despre reforma calendarului. — Ni-a arătat metoda epactelor cu o mulțime de cifre pe

SCIRILE DILEI.

— 1 Aprilie v.

Confiscarea „Căldarului Poporului“ din Sibiu, despre care am scris în nr. eri, s'a făcut pe motiv, că în partea literară ar conținea agitațiune în contra statului. Au fost dificultate de cătră procuratură următoarele părți din Căldar: „*Credeul Românului*“, „*Biografia lui Avram Iancu*“ și unele părți din „*Răvașul anului*“. Pentru „*Credeul*“ și „*Răvaș*“ a luat răspunderea autorul, Victor Lazar, ér biografia lui Iancu e scrisă de un profesor din Iași (România).

Procesul „Cărții de aur“ la Curie. După-cum am anunțat, Curia din Budapesta a pus termin pentru judecarea recursului de nulitate în procesul „Cărții de aur“ pe ziua de 30 Aprilie. Atât acusatul, d-l T. V. *Păcățianu*, cât și apărătorul d-l Cor. *Brediceanu*, se vor prezenta în persoană la pertractarea recursului.

Revolte studentesci în Rusia. Mesagerul guvernului rusesc publică raportul asupra ultimelor desordine ale studenților. În ziua de 10 Martie trecut, un număr de 600 studenți de la institutul medical pentru femei, au manifestat contra proiectului de modificare a ordinii examenelor. Ca măsură disciplinară, 344 studenți au fost eliminate seu depărtate din școlă în mod provisoriu. În ziua de 18 Martie trecut, un număr de 500 studenți au manifestat la universitate în favoarea studenților pedepsite: 53 de studenți au fost pedepsiți, aplicându-li-se diferite pedepse. Restaurantul, ținut de-o societate, pentru a veni în ajutorul studenților, a fost închis, fiind un focar de agitațiune studentescă.

Mobilizarea trupelor din Vatican. În urma evenimentelor din Balcani sosesc sciri despre mobilizări de trupe ici colo. O mobilizare interesantă este însă aceea, care se face acum în Vatican. Se știe, că în curând regele Eduard al Angliei și împăratul Wilhelm al Germaniei vor sosi la Roma. Din incidental acesta contele Camillo Pecci, fratele papei, și care este comandant suprem peste trupele Vaticanului, a dat ordin să se convoce gardiștii din rezervă. Acești gardiști fac zilnic exerciții, sub conducerea majorului *Barbiellini*.

Misionar sfâșiat de tigrii. Din orientul îndepărtat vine o veste tristă. Călugărul *Cosmos Glader*, membru al misiunii hindostane, a cădut jefă nobilei sale chemări. Vrednicul preot, care din 1892 a luat asupra sa apostolatul în Betiah, în 16 Martie a vrut să treacă peste muntele Somesar, o ramificație a Himalayei, ca să ducă hrană călugărului *Ieremias Roffeiner*, care zăcea bolnav la sta-

țiunea misionară din Eppen. Drumul ducea prin pădure, din care au sărit trei tigrii și în sensul strict al cuvântului l'au sfâșiat pe nefericitul părinte. Numai un picior și spatele i-au fost găsite, cari resturi, în 18 Martie soții săi le-au îngropat cu o emoționătoare ceremonie religioasă. Cuviosul călugăr a fost numai de 41 ani. Studiile gimnastice și le-a terminat în Bozen și în 1883 a intrat în ordinul Capucinilor și până la plecarea lui în India a păstorit în Neran.

Stabilimentul de băi al provinciei Stiria, Baia Neuhas lângă Cilli recunoscută ca Acratothermă de 37° Celsius. și izvor de apă cu conținut de oțel, 397 metri d'asupra mării. Stația călei ferate Cilli, depărtare de Viena și Budapesta 8 ore, de Agram 4½, de Triest 5½ ore. Băi termale, cură de băut, băi electr. Hydro și Thermotherapie, massage, gimnastică svediană, electroterapie etc. Resultate eminente de cură la bóle femeiesci și de nervi, șoldină, reumatism etc. Tóte felurile de amusemente și petreceri cu musică, salóne de jocuri, biliard și cetire, Lawn-Tennis, Ping, Pong, Popice. Restaurante escelente, reuniuni, baluri, concerte, vânătoare, pescărit, parc minunat. Stație de poste și telegraf. Preturi moderate. Director și medic balnear Dr. Arthur Hiebaum. Informații și prospecte gratis de la direcția de băi. Seson de la 1 Mai până în Octomvrie.

Sciri locale.

Esposiția calfelor și ucenicilor din „Gewerbeverein“ (Bulev. Rudolf) va rămâne deschisă nu numai astăzi, cum s'a publicat pe afișe, ci la dorința generală și mâine, *Mercuri totă ziua*. Esposiția a fost vizitată în cele două zile a Pascilor apusene de multă lume. De asemenea s'au aflat numeroși amatori, cari au cumpărat multe obiecte. Vineri și Sâmbăta trecută esposiția a fost vizitată de d-l Al. Fülöp prim-corespondentul museului comercial ungar, care a venit la esposiție din însărcinarea ministrului de comerț și a rămas foarte satisfăcut de cele vedute. — Din Sibiu și Mediaș au venit de asemenea numeroși elevi de ai școlilor de meserii sub conducerea profesorilor *Filtsch* și *Schuster*, precum și măestri, calfe și ucenici din Cohalm și alte localități.

Repausul de Duminecă și farmaciile noastre. Le este cunoscut cetitorilor noștri, că farmaciștii din Brașov (cetate) au adresat o petițiune la ministrul de interne, sprijinită de reprezentanța comunală și de d-l viceșpan, prin care cer să li-se dea concesiunea a ținé închise farmaciile lor din Brașov-cetate Dumineca și în sârbătorile de la ora 1 p. m. până la órele 9 séra, afară de una, care în intervalul acesta să rămână deschisă pentru trebuințele publicului.

Ministrul de interne, d-l Szell, a dat încuviințarea pentru acesta, sub condițiunile următoare:

Trebuie să se stabilească cu o lună înainte până la 25 a fie-cărei luni, pe lângă consimțământul primarului, ordinea acelor farmacii, ce vor rămâne deschise în după amiaza Duminecilor și sârbătorilor.

Ordinea stabilită trebuie să se publice în foile locale maghiare, germane și române în limba corăspundătoare în fiecare săptămână, și afară de acesta trebuie să fie afișată în fie-care farmacie și pe ușile ei de intrare.

În fine este a se face cunoscut pe ușa fie-cărei farmacii, ce va rămâne închisă după amiaza de la 1—9 óre séra în Dumineci și sârbători în limba maghiară, germană și română, numele, firma și locul acelei farmacii, care în acea zi va fi deschisă, după cum îi va veni rândul.

În cas de necesitate, de es. la ivirea de epidemii, póte să fie suspendată acesta excepțională încuviințare a repausului de Duminecă, prin căpitănatul orașului pe durata epidemiei.

Lupta în contra alcoolismului.

În „*Alkotmány*“ de la 11 Aprilie cetim un articol de actualitate contra alcoolismului, ce seceră așă atâtea victime în tóte țerile.

Se póte, spune autorul, că încassările statului vor suferi pe urma unei revisuiri a legii cărciumelor, căci numai darea de spirt face la an 60 milioane cor. și

tot atât se încasază după celelalte beuturi spirtoase. Însă — adaugă numitul d-n — politica financiară ar trebui să fie mai prevădătoare, ar trebui să fie cu considerare la aceea, ce revagii face an de an alcoolismul în Ungaria, ar trebui să vadă cum pustiesce bóla monstruoasă așa numită *delirium tremens*. Ne-am înspăimânta, decât am avé la îndemână o statistică asupra împrejurării, căți cetățeni ungari nimescesc anual alcoolismul în privința fiică și morală?

Ce face însă guvernul și legislativa în contra întinderii alcoolismului? Aprópe nimic. Ar trebui înainte de tóte, să se împuțineze numărul cărciumelor, dreptul de cărciumărit să fie condiționat de garanții și cărciumele să fie supuse unui control strict din partea autorităților, — ér *în Dumineci și sârbători, cărciumele să fie închise.*

În statistica crimelor nu s'a pus nici o rubrică pentru a-se arăta căți oameni sunt achitați anual pentru *iresponsabilitate*, fiind-că și-au comis fapta criminală în stare de beție, și la câte condamnări s'a luat ca împrejurare atenuantă beția dovedită.

Legile noastre contra beției nu sunt acomodate spre acest scop. Paragrafi 84 și 85 din legea penală despre transgresiuni cuprind óre cari dispozițiunii. Der cum? Cel dintâiu pedepsește pe acela „care apare în loc public în stare de beție, ce produce scandal“; cel din urmă ș pedepsește pe cărciumarii, cari dau beutură ómenilor beți, și la cas de recidivă îi lipsesce de vândarea mai departe.

Legile acestea însă, nu sunt de loc acomodate pentru decrescerea alcoolismului, fiind-că măsură pedepse ridicole și stabilesc ca criteriu scandalizarea. Der cine să se scandalizeze, când vede d. e. un om beat în tîerg? Al doilea ș e draconic, și decât s'ar fi aplicat, așă n'ar mai fi în Ungaria nici o cărciumă, tóte ar fi închise. Praxa face așa de bine, că nu ia în considerare nici unul din acești paragrafi, căci abia cred, că de când există legea acesta, se va fi închis vr'o cărciumă în Ungaria, pe motiv că cărciumarul a dat beutură unui om beat.

O lege energetică ar face mult în direcția acesta atunci, când ar dispune, ca însași beția să se pedepsască sever și când dispoziția acesta s'ar executa de fapt. Organele siguranței publice, în deosebi gendarmii în provincie, ar trebui să fie strict obligați, de a face arătare în fie-care cas, ér pedepsirea să se încredințeze judecătorilor și nu autorităților administrative. Astfel de pedepse nu se opun libertății personale. În patria libertății personale și a adevăratului constituționalism, în Anglia, există legi foarte severe de natura acesta și statul s'a îngrijit de esecutarea lor cu rigóre.

ULTIME SCIRI.

Sofia, 13 Aprilie. Ministrul de război și comandantul trupelor de granițe au plecat în inspecția trupelor de-alungul frontierei dinspre Turcia. Plecarea acesta e viu comentată. După o versiune, ministrul de război vrea să se încredințeze de modul cum se supraveghiază mișcarea bandelor. După o alta, e vorba de măsurile de mobilizare.

Constantinopol, 13 Aprilie. Capii albaneși din Djakovitza au telegrafiat misiunii de conciliațiune trimisă de Sultan, ca să se întorcă din drum, amenințându-o cu un masacru.

Domnii abonenți ai fóie noastre, cari nu și-an reînóit încă abonamentul sunt rugați a-l reînói neamănat ca să nu li-se întrerupă regulata espedere a ziarului.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Cursul la bursa din Viena.

Din 11 Aprilie n. 1903.

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta ung. de aur 4%, Renta de corone ung. 4%) and Value (e.g., 121.65, 99.55).

Bursa de mǎturi din Budapesta.

din 9 Aprilie 1903

Table with 4 columns: Semeinte, Qualitatea per Hect., Pretul per 100 chilogramme, and various grain types like Grau Banatensec, Orz, etc.

Cursul pietei Braşov.

Din 12 Aprilie n. 1903.

Table with 3 columns: Item (e.g., Bancnot rom. Comp., Argint român.), Buy Price, and Sell Price.

Bursa de Bucuresci

din 9 Aprilie 1903

Table with 4 columns: Valori, Do-banda, Scad. cup., and Cu-ban-gata. Includes items like Renta amortisabilă, Oblig. de Stat, etc.

Scompturi:

Table with 3 columns: Bank/Item (e.g., Banca na. a Rom., Paris), Rate, and Value.

De vëndare

din mână liberă o casă, cu 5 odăi, 2 bucătării, grădina, curte spaţioasă, poziţia cea mai frumoasă în Strada Căpitanului nr. 14 (Prund-Scheiu). Informaţii tot acolo.

SANTENICUM

este un renumit ELIXIR preparat din feruri medicale din Italia caldura. Sa intrudus acum si in Germania. Medicament excelent pentru intarirea stomacului cu deosebire mijloc preserativ contra suferintelor de stomac, care provin din digestiune grea...

Pentru sezonul de primăvară au sosit novități de haine pentru bărbați, copii și băieți, bune și ieftine la B. ASCHER, Strada Porții Nr. 11.

Ocașie rară!! Forțe ieftine! 400 obiecte, numai cu fl. 1.90. 1 ciasornic care merge precis 36 ore cu minutar, garanție 3 ani. 1 portemonais, 1 inel cu pietri imit. pentru bărbați, 1 briceag, un ac de cravată, 1 garnitură constând din manjete, gulere și nasturi, 1 oglindă de buzunar, 5 obiecte comice 1 călmăr de nicăi 25 cărți de coresp. 1 broșe eleg. de dame, 1 pereche butoni briliant similii, 1 Album cu 36 chipuri și 300 obiecte gratis, folositoare în casă. Se pot procura cu rambursă cu fl. 1.90 Dela Wiener central Niederlage Pink. Lust, Krakau nr. 70. NB. Pentru ce nu convine, se întorc banii.

Avem onora a recomanda pentru sezonul de primăvară DEPOSITUL NOSTRU bogat asortat cu postavuri și haine gata, ca fabricate din țără și streinătate: Cele mai moderne ștofe de costumuri dela fl. 2 — metru în sus. Haine gata pentru băieți și copii foarte ieftine. Comande din provincie se efectuează grabnic și ieftin. Invitând On. public a ne visita în număr cât mai mare semnăm Depner, Roth & Westemeian, Strada Vămil Nr. 3. (Edificiul „Sparkassa“).

Adresa acurată.

Domnului A. TÖRÖK & Co., Budapest. Binevoitor a trimite Losuri originale clasa I. a Loteriei de clasă r. ung. împreună cu planul oficial. a se lua cu ramburs, ur- a meza cu mandat postal. (Ce nu convine se ștergeți).

Large lottery advertisement for A. TÖRÖK & Co. featuring a list of numbers (e.g., 4837, 803, 1528, 140, 34450, 4850, 100, 4850, 3850, 55,000) and details about the lottery draw on April 27th.

Advertisement for TÖRÖK! featuring a large number '1000000' and text: 'NOROC deosebit la TÖRÖK! Mulți au fost favorizați de noroc prin noi! Mai mult de deca milioane cor. au câștigat clientela noastră. Loteria cu cele mai bogate șanse de câștig este Loteria de clasă r. ung. priv. care se va începe din nou. Din se sortează cu câștig, prin urmare jumătate din losuri câștigă după prospectul ată-turat. In total se sortează în timp de cinci luni enorma sumă de patru-spre-zece milioane, 459,000 corone. Intreprinderea e pusă sub controla statului. Pretul original al losurilor stabilit după plan, Clasa I. este: Pentru o optime (1/8) fl. 5.—75 seu corone 1.50 un patrar (1/2) " 1.50 " jumătate (1/2) " 3.— " întreg (1) " 6.— " 12.—